

Činnosť orgánov štátnej správy v katastrálnom konaní a správne poplatky po jeho novele

Activities of the public administration bodies in cadastral proceedings and administrative charges as amended

Ivan Podhorec

Summary

The aim of this paper is to provide a reader with an overview of activities being performed by administration bodies in the sector of Cadastre of Immovables, as these activities are special and in particular cases they have specific or even legal character. The author does also try to clarify the nature of cadastral proceedings in Slovak republic.

Key words

Cadastral act, Cadastre of Immovables, cadastral proceedings, Cadastral Office, cadastral administration, administration body, cadastral inspection, public administration bodies

Úvod

Dňa 1. septembra 2009 nadobudla účinnosť novela zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. S novelou katastrálneho zákona je spojená aj novelizácia zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Novela zakotvila v katastrálnom zákone mnohé významné zmeny. Najdôležitejšou je, že katastrálne konanie možno vykonať aj elektronicky. Katastrálne konanie môžeme vo všeobecnosti charakterizovať ako osobitný druh správneho konania, v ktorom katastrálny úrad vystupuje ako správny orgán vo vzťahu k účastníkom konania, kde rozhoduje o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach účastníkov konania. V katastrálnom konaní sa zapisujú práva k nehnuteľnostiam, rozhoduje sa o zmenách hraníc katastrálnych území, o prešetrovaní zmien údajov katastra, o oprave chýb v katastrálnom operáte a o obnove katastrálneho operátu. Na katastrálne konanie je príslušná správa katastra, v ktorej územnom obvode sa nachádza nehnuteľnosť.

Materiál a metódy

Z metodického hľadiska je príspevok spracovaný s použitím metódy analýzy právnych predpisov upravujúcich otázky činnosti orgánov štátnej správy v katastrálnom konaní. Východiskom pre riešenie uvedenej problematiky je analýza zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových

spoločenstvách, zákona č. 575/2001 o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Výsledky a diskusia

Katastrálnym konaním rozumieme rozhodovací proces v oblasti verejnej správy, ktorý sa uskutočňuje pri realizácii a aplikácii práva. Vychádzame z klasifikácie rozhodovacích procesov podľa foriem činnosti orgánov verejnej správy a delíme ich:

- na normotvorné
- na organizátorské a riadiace
- na právnoaplikačné a právnorealizačné

Orgány štátnej správy na úseku katastra

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky zaraďujeme medzi ústredné orgány štátnej správy. Pôsobnosť úradu je daná katastrálnym zákonom:

- a) vypracúva koncepcie a smery rozvoja katastra a riadi výkon štátnej správy na úseku katastra,
- b) riadi katastrálne úrady a v pochybnostiach rozhoduje o ich príslušnosti,
- c) overuje spôsobilosť zamestnancov katastrálnych úradov rozhodovať o návrhu na vklad,
- d) vykonáva katastrálnu inšpekciu,
- e) zabezpečuje medzinárodnú spoluprácu na úseku katastra.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky vykonáva ďalej aj katastrálnu inšpekciu. Jej podstatou je štátny dozor nad úrovňou spravovania, aktualizácie a obnovy katastra, ako aj nad úrovňou zabezpečovania úloh súvisiacich s katastrom. Katastrálnu inšpekciu v mene úradu vykonávajú poverení katastrálni inšpektori. Katastrálnej inšpekcii podliehajú fyzické osoby a právnické osoby vykonávajúce geodetické činnosti a kartografické činnosti, ktorých výsledky sa preberajú do katastra alebo pri ktorých výkone sa využívajú údaje katastra, a to najmä geometrické plány, vytyčovanie hraníc pozemkov, zriaďovanie a aktualizácia geodetických bodov, meranie a zobrazovanie predmetov, ktoré sa preberajú do základných štátnych mapových diel. Katastrálny inšpektor je oprávnený pri výkone katastrálnej inšpekcie požadovať od fyzických osôb alebo právnických osôb potrebné údaje, vysvetlenia a nazerať do príslušnej dokumentácie. Katastrálny inšpektor pri zabezpečovaní úloh v oblasti katastra:

- a) kontroluje úroveň spravovania katastra a súvisiacich činností,

b) schvaľuje projekty úloh vecného plánu a vyjadruje sa k objektívnosti správ týkajúcich sa hodnotenia činností, ktoré patria do jeho vecnej pôsobnosti,

c) ukladá kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a kontroluje ich splnenie v určenej lehote,

d) ukladá kontrolovaným subjektom odstrániť zistené nedostatky v priebehu kontroly alebo v určenej lehote, ak ide o drobné a formálne nedostatky, ktoré nevyžadujú prijatie osobitných opatrení.

Pri fyzických a právnických osobách kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov, administratívnych opatrení a technických noriem v oblasti geodézie, kartografie a katastra a kontroluje výsledky meračských prác a ich premietnutie v súbore geodetických informácií.

Katastrálny úrad

Katastrálny úrad je právnickou osobou a ako rozpočtová organizácia štátu je napojený na rozpočet Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Katastrálny úrad v rámci svojej pôsobnosti zabezpečuje mzdové prostriedky a vecné potreby správ katastra. Katastrálny úrad je služobným úradom štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú štátnu službu v katastrálnom úrade a na správach katastra, a je zamestnávateľom zamestnancov, ktorí vykonávajú práce vo verejnom záujme v katastrálnom úrade a na správach katastra. Katastrálny úrad je druhostupňovým miestnym orgánom štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. Vykonáva štátnu správu na úseku katastra nehnuteľností v územnom obvode kraja. Sídлом katastrálneho úradu je sídlo kraja. Na čele katastrálneho úradu je prednosta, ktorého vymenúva a odvoláva predseda Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Pôsobnosť katastrálneho úradu je daná ustanoveniami § 18 ods. 1 Katastrálneho zákona.

V súlade s uvedenými ustanoveniami katastrálny úrad:

a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku katastra,

b) vykonáva v druhom stupni štátnu správu vo veciach, v ktorých v prvom stupni konajú správy katastra, ak tento zákon neustanovuje inak,

c) zabezpečuje zostavenie návrhu registra obnovenej evidencie pozemkov podľa § 6 ods. 2 zákona č.180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Ako druhostupňový orgán štátnej správy katastrálny úrad rozhoduje najmä o odvolaniach proti rozhodnutiu správ katastra, o zastavení konania o návrhu na vklad, o zastavení konania o určení priebehu hranice pozemkov – začaté do nadobudnutia účinnosti zákona č. 173/2004 Z.z., to znamená do 15. apríla 2004, o oprave v katastrálnom operáte, ako aj o porušení poriadku na úseku katastra. Zostavenie návrhu registra obnovenej evidencie pozemkov sa realizuje podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového

vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

Správa katastra

Správa katastra je prvostupňovým špecializovaným miestnym orgánom štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. Vykonáva štátnu správu v územnom obvode okresu s dvoma výnimkami. Tieto výnimky boli zakomponované do novely katastrálneho zákona pod č.173/2004 Z.z. Ide o nasledovné výnimky:

- 1) Správa katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky vykonáva štátnu správu v územnom obvode okresu Bratislava I. až Bratislava V.,
- 2) Správa katastra Košice vykonáva štátnu správu v územnom obvode okresu Košice I. až Košice IV.

Sídlom správy katastra je sídlo okresu. Sídlom Správy katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu je Bratislava a sídlom Správy katastra Košice sú Košice. Správa katastra koná a rozhoduje v administratívnoprávnych veciach samostatne. Na čele správy katastra je riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva prednosta katastrálneho úradu. Pôsobnosť správy katastra je daná ustanoveniami § 18 ods. 2 Katastrálneho zákona. V súlade s citovanou právnou úpravou správa katastra:

- a) rozhoduje v katastrálnom konaní,
- b) zapisuje práva k nehnuteľnostiam,
- c) spravuje a aktualizuje kataster,
- d) vydáva verejné listiny, ktoré potvrdzujú práva a povinnosti k nehnuteľnostiam, ako aj iné skutočnosti týkajúce sa nehnuteľností,
- e) kontroluje geodetické a kartografické činnosti, ktorých výsledky sa majú prevziať do katastra, a overuje geometrické plány,
- f) spracúva sumárne údaje o pôdnom fonde,
- g) prejednáva priestupky proti poriadku v štátnej správe na úseku katastra a v konaní o porušení poriadku na úseku katastra právnickými osobami,
- h) spravuje pozemkové knihy a železničnú knihu,
- i) poskytuje informácie z katastra,
- j) overuje kópie alebo rovnopisy verejných listín alebo iných listín, na ktorých základe sa má vykonať zápis v katastri, ako aj kópie geometrických plánov pre potreby

správy a aktualizácie katastra v súlade s právnym stavom a so skutočným stavom,

k) rozhoduje v pochybnostiach o predmete evidovania v katastri.

Správne poplatky

V prípade návrhu na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností prostredníctvom elektronického podania je správny poplatok polovičná sadzba. Za návrh na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti je ustanovený správny poplatok v sume 66 EUR a v prípade elektronického podania je správny poplatok vo výške 33 EUR. Pri elektronicky podanom návrhu na vklad sa teda správny poplatok zníži zo sumy 66 EUR na polovicu na 33 EUR a pri zrýchlenom konaní o návrhu na vklad v lehote do 15 dní sa správny poplatok vo výške 265,50 EUR zníži na sumu 130 EUR.

Záver

Od 1. januára 2002 štátnu správu na úseku evidencie nehnuteľností začali vykonávať špecializované orgány štátnej správy, ktorými až do súčasnosti sú: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy a katastrálne úrady a správy katastra ako miestne orgány štátnej správy s výnimkou tých prípadov, ak osobitný zákon ustanovil inak (napr. zákon č. 281/1997 Z.z. o vojenských obvodoch). Katastrálne konanie je špecifickým druhom rozhodovacieho procesu vo verejnej správe. Podstatná časť katastrálneho konania je obsiahnutá v ustanoveniach § 22 až 64 Katastrálneho zákona. V súlade s už existujúcou právnou úpravou môžeme potom charakterizovať katastrálne konanie, ako rozhodovací proces vo verejnej správe, kde sa zapisujú práva k nehnuteľnostiam, rozhoduje sa o zmenách hraníc katastrálnych území, o prešetrovaní zmien údajov katastra, o oprave chýb v katastrálnom operáte a o obnove katastrálneho operátu. Na katastrálne konanie sa subsidiárne vzťahuje správny poriadok, ak nie je ustanovené inak.

Súhrn

Cieľom príspevku je poskytnúť prehľad o činnosti správnych orgánov na úseku katastra nehnuteľností, keďže ide o činnosť osobitnú, v niektorých prípadoch majúcu špecifický až justičný charakter. Autor sa taktiež snaží objasniť pojem katastrálneho konania v Slovenskej republike. Taktiež v článku podáva stručný prehľad o správnych poplatkoch v katastrálnom konaní.

Kľúčové slová

Katastrálny zákon, kataster nehnuteľností, katastrálne konanie, katastrálny úrad, správa katastra, správny orgán, katastrálna inšpekcia, orgány štátnej správy

Literatúra

1. Horňanský, I.: Kataster nehnuteľností v praxi, EPOS, Bratislava 2003, ISBN 8080575452

2. Škultéty, P.: Verejná správa a správne právo, Vydavateľstvo Veda, Bratislava 2008, ISBN 97-8802241-02-36
3. Štefanovič, M.: Pozemkové právo, MANZ, Bratislava 1997, ISBN 80-85719-12-6
4. Vrabko, M.: Katastrálne konanie vo vybraných štátoch Európskej únie, PF UK , Bratislava 2006, ISBN 80-7100-230-2
5. Zákon č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)
6. Zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku
7. Zákon č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách
8. Zákon č. 575/2001 o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.
9. Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov

Kontaktná adresa:

JUDr. PaedDr. Ivan Podhorec

Katedra práv FEŠRR SPU v Nitre, Farská 24, 949 01 Nitra

Oponent: JUDr. Lucia Palšová, PhD